

Vuoden 2020 talousarvion muutos

OMOHJ 02.11.2020 § 100
12/02.02.00.00/2020

Peruskaupungin talousarvion mukainen alijäämä on 6,6 milj. euroa. Joensuun Vesi-liikelaitos ja rahastot mukaan lukien vuoden 2020 talousarvio -1,7 milj. euroa alijäämäinen.

Talousarvion täytäntöönpano-ohjeiden mukaan kevään talousarviomuutoksen jälkeen esille tulleet talousarviomuutostarpeet pyritään kokoamaan yhteen ja käsittelemään ne kootusti kaupunginvaltuustossa syyskuussa. Lauta- ja johtokuntien mahdollisten talousarviomuutosesitysten käsittely tulee ajoittaa em. aikataulun mukaisesti.

Koronapandemian aiheuttama talouden suhdannetilanteen muutos ja pandemian torjuntaan liittyvät rajoitustoimet sekä valtion kuntatalouteen koronapandemian johdosta kohdistamat tukitoimet ovat aiheuttaneet kuluven vuoden talousarvioon useita muutostarpeita. Lisäksi talousarviomuutoksessa on tarpeen huomioida kunta-alan uuden virka- ja työehtosopimuksen mukaisiin palkankorotuksiin varatun määrärahan jako tulosalueille sekä tehdä eräitä muita muutoksia.

Valtio on tukenut kuntataloutta voimakkaasti vuoden 2020 aikana koronapandemian kuntatalouteen aiheutuvien muutosten johdosta. Mittaluokaltaan merkittävin kuntataloutta tukeva toimenpidekokonaisuus päätettiin valtion 4. lisätalousarvion yhteydessä ja sitä koskevat vaikutusarviot tarkentuivat jo kesän aikana. Valtio linjasi vuoden 2021 budjettiriihen yhteydessä lisätukitoimista kuntatalouteen vuodelle 2020. Näiden toimenpiteiden vaikutusarvio on kuntatalouden osalta tarkentunut lokakuun aikana, minkä johdosta talousarviomuutoksen käsittely siirtyi talousarvion täytäntöönpano-ohjeissa asetettua tavoitetta ja tavanomaista käsittelyajankohtaa myöhemmäksi.

Käyttötalous

Kaupunginvaltuuston kokouksia on järjestetty koronan aiheuttaman poikkeustilanteen johdosta tavanomaista vähemmän. Kuluvalla vuodelle varattua määrärahaa voidaan tämän johdosta vähentää 20 000 eurolla.

Yleishallinnon tulosalueella on varauduttu keskitetysti koko kaupungin osalta uuden virka- ja työehtosopimuksen mukaisiin palkankorotuksiin. Uusi sopimus sisälsi 1.8.2020 voimaantulevia yleiskorotuksia. Niiden arvioitu kustannusvaikutus vuodelle 2020 on 0,49 milj. euroa, joka on huomioitu tässä pykälässä esitellyissä tulosaluekohtaisissa talousarviomuutoksissa. Yleishallinnon tulosalueen talousarvion toimintakate pienenee 1,817 milj. eurolla. Koska palkankorotusten kustannusvaikutus vuodelle 2020 on arvioitu pienempi, ns. käyttämättä jäävä osa varauksesta parantaa kuluven vuoden tulosta.

Yleishallinnon tulosalueelle sisältyy yhteistoimintamenettelyjen toistaiseksi kohdentamattomia tavoitteita 0,16 milj. euroa. Poikkeustilan johdosta kuluvana vuonna kertyy kertaluontoisia säästöjä, joten kuluven vuoden osalta määräaikaisten säästöjen tavoitteen voidaan katsoa toteutuvan. Muutos on huomioitu yleishallinnon talousarvion toimintamenoissa.

Kaupunginhallituksen toimialan alaisista tulosalueista työllistämisen, konsernipalveluiden ja Pohjois-Karjalan hankintatoimen talousarviot säilyvät muilta osin ennallaan, mutta luvuissa on huomioitu palkankorotusten vaikutus tulosalueiden talousarvioihin.

Siun soten maksuosuuksien tulosalueella on huomioitu vuoden 2020 maksuosuuksien laskennassa havaitun teknisen virheen korjauksen vaikutus. Vuoden 2019 tilinpäätösennusteen määrittämisestä on löytynyt kaksi laskentateknistä virhettä, joiden seurauksena vuoden 2020 maksuosuuslaskennan

pohjana olevat tammi-elokuun 2019 toteutuneisiin tietoihin perustuvat kohtakohtaiset ennusteet on määritelty virheellisesti. Siun sote on korjannut teknistä laskentavirhettä Siun soten yhtymävaltuuston kokouksessa lokakuussa hallintolain 51 §:n nojalla. Teknisten virheiden korjaus nostaa kaupungin vuoden 2020 maksuosuutta noin 0,766 milj. euroa.

Lisäksi Siun soten maksuosuuksien tulosalueen määrärahamuutosesityksessä on varauduttu Siun soten alijäämän kattamiseen. Siun sote on ennustanut, että kuntayhtymän talous jää koronapandemian aiheuttamien lisäkustannusten johdosta vajaat 9 milj. euroa alijäämäiseksi, minkä seurauksena kuntayhtymän katettava alijäämä on kasvamassa noin 16 milj. euroon. Joensuun vastuu katettavasta alijäämästä on vajaat 7 milj. euroa. Alijäämän kattamiseksi tehtävät kirjaukset päätetään erikseen kuntayhtymän katettavan alijäämän tarkennuttua ennen vuoden 2020 tilinpäätöksen valmistumista.

Kaupunginhallituksen omistajaohjausjaosto on käsitellyt 14.9.2020 § 82 Tilakeskuksen talousarviomuutosta. Muutoksessa on huomioitu Tilakeskuksen tulostavoitteeseen sekä investointiosaan vaikuttavia muutoksia. Tulostavoitteeseen vaikuttaa Pielisjoen koulun purkaminen vuoden 2020 aikana, mikä lisää kuluven vuoden arvioitua purkukustannuksia 0,45 milj. euroa. Uuden sopimuskauden palkkaratkaisu lisää Tilakeskuksen henkilöstömenoja noin 16 000 euroa. Toisaalta poistoarvio on jäämässä talousarviossa arvioitua 0,4 milj. euroa pienemmäksi.

Omistajaohjausjaoston 14.9.2020 käsittelyn jälkeen on lisäksi tarkistettu vuonna 2020 tehtävien alaskirjausten arviota. Käytöstä poistettujen rakennusten osalta tulee tilinpäätöksessä tehdä alaskirjaukset niiden jäljellä olevasta tasearvosta lähtökohtaisesti heti käytön päätyttyä tai mikäli rakennukselle esimerkiksi etsitään uutta käyttöä viimeistään kolmen vuoden päästä käytön loppumisesta. Alaskirjaukset heikentävät Tilakeskuksen tulostavoitetta kuluven vuoden osalta 3,37 milj. eurolla. Muutosten johdosta Tilakeskuksen vuoden 2020 tulostavoitetta on tarpeen muuttaa 3,436 milj. eurolla. Uusi tulostavoite olisi – 3 986 500 euroa.

Hyvinvoinnin toimialalla sekä kasvatus- ja koulutuslautakunta että kulttuuri- ja liikuntalautakunta ovat esittäneet muutoksia vuoden 2020 talousarvioon. Kasvatus- ja koulutuslautakunta on käsitellyt muutosesitystä heinäkuun lopun osavuositarkastusraportoinnin yhteydessä 20.8.2020 § 70 ja tarkentunut muutosesitystä syyskuun lopun osavuositarkastusraportoinnin yhteydessä 22.10.2020 § 92. Toimialan muutostarpeet johtuvat merkittävilta osin koronapandemian aiheuttamasta poikkeustilasta. Lisäksi esityksessä on huomioitu uuden sopimuskauden palkkaratkaisujen vaikutus, vuokratuloihin varatun määrärahan kohdennuksen muutos sekä koulutuspalvelujen muutostarve.

Hyvinvoinnin talous- ja hallintopalvelujen tulosalueen talousarvion vuokramenoihin varattua määrärahaa voidaan pienentää ja siirtää varausta koulutuspalveluiden tulosalueelle, jossa vuokramenojen varaus ei ole riittävä. Lisäksi tulosalueelta siirretään 0,09 milj. euroa henkilöstömenojen varausta hyvinvoinnin edistämisen tulosalueelle. Tulosalueen talousarvio voidaan pienentää 0,165 milj. eurolla. Koulutuspalvelujen talousarvioon kohdistuu erityisesti henkilöstömenojen sekä em. vuokramenojen johdosta ylityspaine. Muutostarve talousarvioon on 0,717 milj. euroa. Varhaiskasvatuspalveluissa hoidossa olevien lasten määrä oli kevään poikkeustilan aikana alhainen ja annettujen maksuhyvitysten johdosta tulokertymä on laskenut. Tulot ovat jäämässä 0,6 milj. euroa talousarviossa arvioitua pienemmäksi. Toisaalta menoja on arvioitu kertyvän kevään poikkeustilan aiheuttamien muutosten sekä toiminnallisten muutosten johdosta 1,5 milj. euroa talousarviossa arvioitua vähemmän. Varhaiskasvatuksen talousarviota voidaan muuttaa 0,9 milj. eurolla. Hyvinvoinnin edistämisen palveluissa kevään poikkeustilan aiheuttamien muutosten johdosta tulosalueen talousarvio on alittumassa 0,262 milj. euroa. Lisäksi tulosalueen talousarviomuutoksessa on huomioitu aiemmin esitetty 0,09 milj euron siirto hyvinvoinnin talous- ja hallintopalveluista. Kokonaisuutena kasvatus- ja koulutuslautakunnan talousarvion pienenee 0,528 milj. eurolla.

Kulttuuri- ja liikuntalautakunta on käsitellyt talousarviomuutosesitystä 1.9.2020 § 67. Pandemian aiheuttama poikkeustilanne vaikutti toimialan palveluihin. Muutosten johdosta kuluvan vuoden toteutumat ovat jäämässä talousarviossa arvioitua pienemmiksi. Kulttuuripalveluiden toteutuman on arvioitu jäävän 0,523 milj. euroa ja liikuntapalveluiden toteutuma 49 000 euroa talousarviossa arvioitua matalammaksi. Kokonaisuutena kulttuuri- ja lautakunnan talousarvio pienenee 0,572 milj. eurolla.

Kaupunkirakennelautakunta on käsitellyt talousarviomuutosesitystä 8.9.2020 § 146. Koronapandemia on vähentänyt joukkoliikenteen käyttöä. Joukkoliikenteen talousarvio on toteutumassa talousarviossa arvioitua heikompana. Kaupunkirakennelautakunnan talousarviomuutosesityksen jälkeen kaupunki on saanut joukkoliikenteen koronapandemian aiheuttamiin lippu- tulomenetyksiin ja elvyttäviin kehittämishankkeisiin saatiin syyskuussa valtion- avustusta 0,575 milj. euroa. Valtionavustuksen myötä tulosalueen muutostarve pienenee 0,364 milj. euroon. Toisaalta yhteisten palvelujen ja yhdyskuntasuunnittelun tulosalueiden toimintakatteet toteutuvat noin 0,173 milj. euroa talousarviossa arvioitua parempana toimintamenoissa syntyvien säästöjen johdosta. Kokonaisuutena lautakunnan talousarvion muutostarve on 0,191 milj. euroa.

Rakennus- ja ympäristölautakunta on käsitellyt talousarviomuutosesitystä 19.9.2020 § 39. Lautakunnan toimintakatteen muutosesitys on 0,191 milj. euroa. Pysäköinninvalvonnan tulosalueen muutostarve on 0,154 milj. euroa, koska koronaviruspandemian aiheuttamien liikkumisrajoitusten ja suositusten seurauksena pysäköintien määrä kantakaupungin maksu- ja kiekkopaikoilla vähentyi huomattavasti, josta syystä virhemaksujen määrän arvioidaan jäävän alle talousarvion. Rakennusvalvonnan tulosalueen talousarviota on tarpeen muuttaa 37 000 eurolla. Muutos huomioi hallintosäännön muutoksessa toteutetun henkilöstösiirron yhdyskuntasuunnittelusta rakennusvalvontaan.

Investointiosa

Kaupunginhallituksen omistajaohjausjaosto on käsitellyt 14.9.2020 § 82 Tilakeskuksen talousarviomuutosta. Muutoksessa on huomioitu investointiosaan vuoden 2020 aikana tulleet muutostarpeet. Karsikon uudelle koululle oli osoitettu kuluvalle vuodelle 4,0 milj. euron määräraha. Hankesuunnitelman hyväksynnän siirtyminen vuoden 2020 puolelle vaikutti suunnitteluajakautuun, minkä seurauksena kuluvan vuoden menot toteutuvat noin 2 milj. euroa arvioitua pienempänä. Kilpajäähallin kattokannattajien vahvistuksen päivitetyn hankesuunnitelman ja kustannusarvion mukaan hankkeen kustannukset ovat 0,725 milj. euroa. Huomioiden vuoden 2020 talousarvion varaus sekä vuonna 2019 toteutuneet kustannukset, investointimenoja on tarpeen lisätä osalta 0,110 milj. eurolla. Tilakeskuksen talousarviomuutoksessa on lisäksi varauduttu jäähallirakennuksen ostamiseen Kiinteistö Oy Enon Jäähallilta (KH 31.8.2020 § 291). Muutosten seurauksena Tilakeskuksen investointimäärärahoja voidaan pienentää 1,866 milj. eurolla.

Tuloslaskelma

Koronapandemian aiheuttaman talouden suhdannetilanteen heikkenemisen johdosta verotulokertymä on jäämässä talousarviossa arvioitua pienemmäksi, vaikkakaan verotulokertymä ei ole ollut niin heikko kuin keväällä koko maan osalta arvioitiin. Vuoden 2020 talousarviossa kunnallisverokertymäksi on arvioitu 234 milj. euroa. Syyskuun koko maan arvioihin pohjautuvan ennusteen mukaan kunnallisveroja on arvioitu kertyvän kuluvana vuonna 227 milj. euroa. Kunnallisverokertymä olisi siten jäämässä 7 milj. euroa talousarviossa arvioitua pienemmäksi. Talousarviota on tarpeen tarkistaa tältä osin. Koko vuoden kertymään vaikuttaa vuoden 2019 toteutuneen verotuksen perusteella tehtävät oikaisut marras- ja joulukuussa. Oikaisujen suuruus ei vielä ole joulukuun osalta selvillä. Tämän hetken tietojen mukaan kaupungin jako-osuus tulee pienentymään, mutta oikaisun suuruuteen vaikuttaa myös kuntaryhmän jako-osuuden muutos.

Yhteisöveroa arvioitiin talousarviossa kertyvän 22 milj. euroa. Tämän hetkisen arvion mukaan yhteisöverokertymä on lähellä talousarvion mukaista arviota, kun huomioidaan vuodelle 2020 valtion kuntatalouden tukipakettiin sisältyvä yhteisöveron kuntaryhmän jako-osuuden määräaikainen korotus. Talousarvion toteutumiseen liittyy riski, että kertymä jää hieman talousarviosta, mutta ero talousarvioon ei ole merkittävä. Tästä johtuen talousarvioon ei esitetä muutosta.

Kiinteistöveron osalta talousarviossa arvioitiin kertymäksi 21,7 milj. euroa. Kiinteistöveron tilitykset viivästyvät aiempaan nähden kiinteistöverotuksen valmistumisaikataulun muutoksen johdosta. Muutos siirtää osan vuoden 2020 kiinteistöveron tilityksistä vuodelle 2021. Tilitysten viivästyminen koko maan tasolla ei ole ollut aiemmin tiedossa. Tilitysmuutoksen takia kiinteistöverokertymän arvioidaan jäävän noin 2,4 milj. euroa talousarviosta, mikä on tarpeen huomioiden talousarviomuutoksessa.

Kaupunginvaltuuston helmikuussa hyväksymän talousarviomuutoksen mukaan valtionosuuksia on arvioitu kertyvän 151,5 milj. euroa. Valtiovarainministeriö on tehnyt kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta muutospäätöksen 7.8.2020 vuodelle 2020. Päätöksessä on huomioitu valtion koronavirusepidemiasta aiheutuvien taloudellisten vaikutusten ns. toisen vaiheen kuntatalouden tukipaketin toimenpiteitä (9,0 milj. euroa) sekä eräitä muita muutoksia (0,6 milj. euroa). Päätös lisää vuoden 2020 valtionosuuksia runsaat 9,6 milj. euroa.

Valtion 7. lisätalousarvio sisältää kuntatalouteen 400 milj. euron määräaikaisen valtionosuuslisäyksen, jonka on arvioitu nostavan kaupungin saamaa valtionosuutta noin 5 milj. eurolla. Lisäksi 7. lisätalousarvioon sisältyvä testaukseen ja jäljitykseen kohdennettava lisämääräraha kohdennetaan kuntien valtionosuuksien kautta testausmäärien suhteessa. Joensuun osuus on tästä arviolaskelman mukaan noin 4 milj. euroa.

Valtionosuuksia lisää myös yritysten verojen maksulykkäyksistä aiheutuvien veronmenetysten kompensatio, jonka suuruus on tarkistetun päätöksen mukaan 1,3 milj. euroa. Vastaava summa vähennetään kaupungin valtionosuuksista vuosina 2021-2022.

Huomioiden em. muutokset, valtionosuusarviota voidaan nostaa talousarvioon nähden 19,8 milj. eurolla. Valtion 7. lisätalousarvion mukaisista toimenpiteistä ei toistaiseksi ole päätöksiä, joten valtionosuuksien määrä voi hieman poiketa esitetystä arviosta.

Vuoden 2020 talousarviossa korkomenoihin on varattu 2,1 milj. eurolla. Tällä hetkellä näyttää, että korkomenoja kertyy arvioitua vähemmän ja arvioita voidaan alentaa 0,4 milj. eurolla.

Poistojen ja arvonalentumisten muutoksessa huomioidaan Tilakeskuksen em. käyttötalouden muutoksen yhteydessä esillä ollut poistoarvion alentuminen 0,4 milj. eurolla talousarvion nähden sekä arvonalentumisten varauksen nosto 3,37 milj. eurolla. Peruskaupungin muut muutokset huomioiden poistojen ja arvonalentumisten arviota tulee nostaa 2,52 milj. eurolla. Muutoksessa on huomioitu myös Kiinteistö Oy Enon Jäähallin purkaminen (KH 31.8.2020 § 291).

Alaskirjausten yhteydessä tulee purettavaksi myös ko. kohteisiin kohdistuva poistoero. Tämä parantaa tilikauden yli-/alijäämää 0,95 milj. eurolla ja voidaan huomioida talousarviomuutoksessa.

Rahastot

Tulevaisuus- ja elinkeinorahastojen tilikauden tulostavoitteeksi on asetettu 2,4 milj. euroa vuodelle 2020. Koronaviruksen aiheuttaman talouden äkkipysähdysten myötä myös rahastojen markkina-arvojen kehitys oli alkuvuodesta poikkeuksellisen heikko. Markkina-arvot ovat nousseet vähitellen, mutta on todennäköistä, että asetettua tilikauden tulostavoitetta ei saavuteta. Huomioiden

rahastojen tilikauden tuloksen toteutuma syyskuun lopussa ja loppuvuoden markkinakehitykseen liittyvä epävarmuus, on perusteltua laskea tilikauden tulostavoite 1,2 milj. euroon.

Taloudelliset ja määrälliset sekä toiminnalliset tavoitteet

Talousarvion määrärahoja koskevien muutosten yhteydessä on arvioitava myös toiminnallisten sekä taloudellisten ja määrällisten tavoitteiden toteutumista.

Edellä esitetyistä euromääräisistä muutoksista sekä mm. koronapandemian aiheuttamista toiminnan muutoksista aiheutuu muutostarpeita talousarviossa asetettuihin taloudellisiin ja määrällisiin tavoitteisiin. Muutokset on huomioitu pykälän liitteissä olevissa taulukoissa.

Toiminnallisten tavoitteiden osalta on esitetty muutostarpeita eräiden tavoitteiden tavoitetiloihin, lisäksi koronapandemian aiheuttaman poikkeustilan johdosta yksittäisiä kuluvalle vuodelle asetettuja tavoitteita esitetään tässä vaiheessa poistettavaksi, koska niiden osalta on tässä vaiheessa todettavissa, että poikkeuksellisen tilanteen johdosta ne eivät tule toteutumaan. Muutokset on huomioitu pykälän liitteenä olevassa taulukossa.

Rahoituslaskelma

Käyttötalousosan ja investointiosan muutokset vaikuttavat rahoituslaskelmaan.

Talousarvion mukaisen tilikauden tuloksen sekä investointimenoarvion pienentyminen on parantanut kuluvalle vuoden rahoitustilannetta. Talousarviossa varauduttiin nostamaan uutta pitkäaikaista lainaa 45 milj. eurolla. Tähän mennessä on nostettu 20 milj. euroa. Loppuvuoden rahoitustarve on muodostumassa ennakoitua pienemmäksi ja se on tarkoituksenmukaista järjestää lyhytaikaisella rahoituksella. Pitkäaikaisen lainan kilpailutukseen varaudutaan alkuvuodesta 2021. Talousarviomuutoksessa pitkäaikaisen lainojen lisäystä pienennetään 25 milj. eurolla. Lyhytaikaisen lainarahoituksen lisäykseen varaudutaan 14 milj. eurolla.

Yhteenveto

Peruskaupungin talousarvion on muutosten jälkeen 3,3 milj. euroa alijäämäinen. Joensuun Vesi -liikelaitos sekä rahastot huomioiden vuoden 2020 talousarvio on 0,5 milj. euroa ylijäämäinen.

Muutokset huomioivat peruskaupungin käyttötalous- ja investointiosa sekä peruskaupungin ja ulkoinen tulos- ja rahoituslaskelma on esitetty pykälän liitteenä. Pykälän liitteenä on lisäksi esitys taloudellisten ja määrällisten sekä toiminnallisten tavoitteiden muutokseksi.

Valmistelija: talousjohtaja

Kaupunginjohtajan päätösehdotus:

Omistajaohjausjaosto päättää käsitellä esityksen vuoden 2020 talousarvion muutokseksi ja esittää kaupunginhallitukselle, että kaupunginhallitus saattaa talousarviomuutoksen kaupunginvaltuustolle hyväksyttäväksi seuraavasti:

kaupunginvaltuusto päättää

muuttaa peruskaupungin käyttötalousosaa ja investointiosaa liitteiden mukaisesti,

hyväksyä uudeksi Tilakeskuksen tulostavoitteeksi -3 968 500 euroa,

muuttaa peruskaupungin sekä ulkoisia tulos- ja rahoituslaskelmia liitteiden mukaisesti sekä

hyväksyy muutokset vuoden 2020 taloudellisiin ja määrällisiin sekä toiminnallisiin tavoitteisiin liitteiden mukaisesti.

Päätös:

Hyväksyttiin yksimielisesti.

Talousjohtaja Satu Huikuri oli kokouksessa asiantuntijana asian käsittelyn aikana.